

सत्कारयोगे आदरं कच्छन्ति प्राप्नुवन्ति अन्यथा दोषमाह तिर्यगिति ॥ २२ ॥ इहैव संसारे उत्तरादिशं हिमवत्पार्श्वं ॥ २३ ॥ योगकलालाभे सदाचार्य एव शरणीकरणीयः आचार्यवान् पुरुषो वेद नैषातर्केण मतिरापनेयेत्यादि श्रुतिभ्य इत्याह ये गुरुनिति नियताः शमदमोपरत्यादियुक्ताः ब्रह्मचारिणः ब्रह्मण्येव चारः कायवाङ्मनसां प्रवृत्तिर्येषां पन्थानं गमनागमनमार्गं सगुणं ब्रह्म निर्गुणवस्तु प्राप्तिद्वारं जानन्ति ॥ २४ ॥ ब्रह्मनिर्मितः वेदप्रकाशितः धर्माधर्मौ लोकस्य कर्तव्याकर्तव्यार्थौ ॥ २५ ॥ विस्मितः प्रत्यगद्वैतश्रवणेन ॥ २६ ॥ एषः प्रत्यगात्मा जगतः प्रसवः कारणं निखिलेन साकल्येन संकीर्तितः परैरदर्शितः पन्थाः श्रुति युक्तिबलान्मया यथाकथंचिदुन्नीतः पंडिताः शोधयंतु ॥ २७ ॥ इति शांति० मो० नै० भा० द्विनवत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १९२ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ संक्षेपेण प्रागुक्तमा

यदिसत्कारमृच्छन्ति तिर्यग्योनिषु चापरे ॥ क्षीणायुषस्तथा चान्येन श्यन्ति पृथिवीतले ॥ २२ ॥ अन्योन्यभक्षणासक्ता लोभमोहसमन्विताः ॥ इहैव परिवर्ततेन ते यांस्तु उत्तरादिशं ॥ २३ ॥ ये गुरुनिर्युपासन्ते नियता ब्रह्मचारिणः ॥ पन्थानं सर्वलोकानां विजानन्ति मनीषिणः ॥ २४ ॥ इत्युक्तो यमयाधर्मः संक्षिप्तो ब्रह्मनिर्मितः ॥ धर्माधर्मौ हिलोकस्य यो वै वेत्ति स बुद्धिमान् ॥ २५ ॥ भीष्म उवाच इत्युक्तो भृगुणाराजन् भरद्वाजः प्रतापवान् ॥ भृगुं परमधर्मात्मा विस्मितः प्रत्यपूजयत् ॥ २६ ॥ एष ते प्रसवो राजन् जगतः संप्रकीर्तितः ॥ निखिलेन महाप्राज्ञ किंभूयः श्रोतुमिच्छसि ॥ २७ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांति० मोक्ष० भृगुभरद्वाजसंवादे द्विनवत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १९२ ॥ ॥ ७ ॥ युधिष्ठिर उवाच आचारस्य विधिं तात प्रोच्यमानं त्वयानघ ॥ श्रोतुमिच्छामि धर्मज्ञ सर्वज्ञोऽस्य सिमेमतः ॥ १ ॥ भीष्म उवाच दुराचारादुर्विचेषादुश्रद्धाः प्रियसाहसाः ॥ असंतस्त्विति विख्याताः संतश्चाचारलक्षणाः ॥ २ ॥ पुरीषं यदि वामूत्रं येन कुर्वन्ति मानवाः ॥ राजमार्गे गवांमध्ये धान्यमध्ये च ते शुभाः ॥ ३ ॥ शौचमावश्यकं कृत्वा देवतानां च तर्पणं ॥ धर्ममाहुर्मनुष्याणामुपस्पृश्य न दीतरेत् ॥ ४ ॥ सूर्यं स द्रोपतिष्ठे तनच सूर्योदये स्वपेत् ॥ सायं प्रातर्जपेत्संध्यां तिष्ठन् पूर्वां तथेतरां ॥ ५ ॥ पंचार्द्रा भोजनं भुंज्यात्पाङ्मुखो मौनमास्थितः ॥ न निद्यादन्नभक्ष्यांश्च स्वादु स्वादु च भक्षयेत् ॥ ६ ॥ आर्द्रपाणिः समुत्तिष्ठेन्नार्द्रपादः स्वपेन्निशि ॥ देवर्षिर्नारदः प्राह एतदाचारलक्षणं ॥ ७ ॥ शुचिदेशमनङ्गाहं देवगोष्ठं चतुष्पथं ॥ ब्राह्मणं धार्मिकं चैत्यं नित्यं कुर्यात्प्रदक्षिणं ॥ ८ ॥

चारं योगं च विस्तरेण प्रतिपादयितुमध्यायत्रयमारभ्यते आचारस्य विधिं तात प्रोच्यमानं त्वयानघ ॥ १ ॥ आचारो लक्षणं ज्ञापकं येषां यत आचारं जिज्ञासतेऽतः साधुरसीति भावः ॥ २ ॥ ३ ॥ शौचं कृत्वा उपस्पृश्य आचम्य न दीतरेत् अवगाहेत् ततस्तर्पणमिति संबंधः ॥ ४ ॥ जपेत्सावित्रं संध्यां उपलक्ष्य तिष्ठन् उपतिष्ठेत् च स्वगृह्योक्तैर्भक्तैः इतरां पश्चिमां ॥ ५ ॥ पंचपादौ पाणी मुखं चेति पंचार्द्राण्यस्य भोजनं अन्नं अन्नभक्ष्यान् ओदनं अपूपादींश्च ॥ ६ ॥ आर्द्रपाणिः कृतोत्तरापोशन इत्यर्थः नार्द्रपाणि रित्यपपाठः ॥ ७ ॥ शुचिदेशं यज्ञादिशालां चैत्यं देवतायतनं ॥ ८ ॥